

Ur antologin *De nya revolutionärerna*, utgiven 1969 på svenska av Aldus Aktuell

Tariq Ali

Den permanenta revolutionens era

Våldet är barnmorska för varje gammalt samhälle som går havande med det nya. *Karl Marx*

Det som utmärker en revolutionär är långt mindre hans förmåga att döda än hans villighet att dö.
Leo Trotskij

Vi är inte bara duktiga på att krossa den gamla världen, vi är också duktiga på att bygga upp den nya. *Mao Tse-tung*

Det är oundvikligt att ett symposium som detta har sina brister, och säkert kommer man också att kritisera dessa brister. Låt mig alltså i självförsvaret helt enkelt förklara att det bara inte har varit möjligt att ta upp alla de potentiellt explosiva områdena världen över. Att det finns så många områden är redan i sig ett faktum som borde sprida glädje i alla revolutionärens hjärtan. På sista tiden har de revolutionära idéerna spritts över världen i ett tempo som skulle ha förvånat män som Lenin och Trotskij. Så under förhandenvarande omständigheter har jag koncentrerat mig på de områden som enligt min syn på saken hör till de viktigaste och mest signifikativa när det gäller att påskynda den revolutionära utvecklingen.

Det kan inte råda något som helst tvivel om att 1900-talets viktigaste händelse för de revolutionära socialisternas del (och säkert lika viktig också för monopolkapitalisternas) var de ryska bolsjevikernas erövring av statsmakten år 1917. På ungefär samma sätt som en del av de ledande bolsjevikiska teoretikerna var helt uppslukade av franska revolutionen och de människor och strömningar som medverkade i denna, är vi socialister i dag uppslukade av den ryska revolutionen och orsakerna till att den kom att degenerera som den gjorde. Man håller så styvt på sina olika åsikter på den punkten att de egna teorierna i en del fall leder till en steril dogmatism och hindrar och hämmar det arbete som krävs för att bygga upp en stark revolutionär rörelse. Men det må räcka med påpekandet att inflytandet från den ryska revolutionen år 1917 och dess ledande ideologer alltfört dominerar den marxistiska rörelsen över hela världen.

De flesta av de tidiga marxisterna antog att revolutionen skulle komma allra först i sådana avancerade kapitalistiska stater som Tyskland, Frankrike och England. Men så skedde inte. Den första proletära revolutionen bröt ut i ett relativt efterblivet land, Ryssland, och stannade där. Både Lenin och Trotskij hade tagit för givet att revolutionen självklart skulle sprida sig vidare över Europa om den bara segrade inom själva Sovjetunionen, men tvärtom spred den sig inte. Reformisternas förräderi ledde till att de tyska och centraleuropeiska revolutionerna åren 1918-21 misslyckades, och därmed lyckades man också isolera den segrande ryska revolutionen. Ansvar för den ryska revolutionens degeneration faller till stor del på det faktum att dessa revolutioner misslyckades. I fortsättningen blev Sovjetunionens politik allt mer kontrarevolutionär. De västeuropeiska kommunistpartiernas ledar-kadrer kastades ut eller mördades och partierna omvandlades från revolutionära partier till avantgarden för Sovjetunionen. De förvandlades till redskap för den sovjetiska utrikespolitiken, och de bukter och finter som kom att utmärka deras politiska "linje" ledde till att all oberoende marxistisk analys lades på hyllan. Den partilinje Stalin bestämde kommunicerades till de olika kommunistpartierna världen över, som i sin tur kommunicerade den till sina respektive anhängare.

Efter andra världskriget gjorde Stalin rent hus med till och med de sista resterna av låtsas-internationalism. Han förhandlade direkt med Churchill och Roosevelt och de tre avgjorde Europas öde på den triumferande segrarens klassiska sätt. Östeuropa staliniserades av Röda armén, bortsett från Tjeckoslovakien och Jugoslavien, där de inhemska kommunistpartierna var verkliga masspartier. I Västeuropa följde de franska och italienska kommunistpartierna

troget den stalinistiska linjen och klassarbetet blev dagens lösen. Kommunisterna satt i koalitionsregeringar tillsammans med de borgerliga partierna. I Frankrike satt det två kommunister i den nationella samlingsregering som bestämde om krigstaxeringar, så att Frankrike skulle kunna fortsätta sin aggression mot Vietnam. I Grekland förrådde stalinisterna en framgångsrik revolution. Stalin höll sin del av avtalet med en samvetsgrannhet som skulle ha förvånat de flesta av hans offer på vänsterkanten. Följden av två revolutionära europeiska rörelser sammanbrott efter första respektive andra världskriget blev också att brännpunkten gled över till den koloniala världen.

Stalin hade aldrig trott på möjligheten av en socialistisk revolution i Kina, och hans katastrofala politik där hade lett till massakrerna i Shanghai och Kanton. Kanske trodde han att eftersom de flesta av landets ledande kommunister därmed var utplånade, kunde han sedan utan risk diskutera med Chiang Kai-shek. Men Stalin hade gjort upp räkningen utan Mao Tse-tung. Här är inte rätta platsen att ge en detaljerad skildring av hur Mao organiserade det kinesiska kommunistpartiet och förde det till seger. Det viktiga i vårt sammanhang är bara att om Mao hade följt Stalins råd skulle han ha upplöst det kinesiska partiet och anslutit det till Chiang Kai-sheks nationalister; en handlingslinje som säkert skulle ha lett till likvidering. Men medan Mao avlade en läpparnas bekännelse till Stalin handlade han i realiteten stick i stäv mot dennes önskemål. Han utkämpade samtidshistoriens längsta inbördeskrig utan någon som helst materiell hjälp från Stalin. Såvida man inte räknar med en handledning i partisan-krigföring som Stalin skickade honom som gåva och som Mao lät gå vidare till Liu Shao-chi med en anteckning: "Läs igenom denna bok noga om du gärna vill bli dödad."

Framgångarna för Maos arméer kom som en chock för Stalin; ända fram till 1948 hade han envist försökt övertala de kinesiska kommunisterna att komma till något slags uppgörelse med nationalisterna, vilket kineserna till sin heder envist vägrade att göra. I oktober 1949, jämnt trettiofyra år efter den bolsjevikiska revolutionen, marscherade Maos bondearméer in i Peking och utropade den kinesiska folkrepubliken. Eftersom världens största land därmed fått en kommunistisk regering, hade Sovjetunionen inget annat val än att hjälpa det. Det var en logisk följd av dess eget historiska arv och gäller lika självklart nu som det gjorde då: om en revolution segrar är det Sovjetunionens plikt att hjälpa den nya regimen – såvida den inte vill bli tvungen att rättfärdiga sin egen existens som socialistisk stat utifrån helt andra utgångspunkter. Den kinesiska revolutionens seger och de vietnamesiska segrarna i Vietnams norra del väckte samma jubelkänslor hos de asiatiska kommunisterna som ryska revolutionen ilade väckt hos de europeiska socialisterna. Därtill skulle det också visa sig att den asiatiska kommunismen var mänskligare, humanare och mera beredd att erkänna sina egna misstag än dess motsvarighet i Sovjetunionen var. Den kinesiska revolutionen etablerade Mao Tse-tung som en av de ledande experterna på guerillakrigföring, och även om den omfattande personkult som skapats kring Mao har alienerat många revolutionärer, står dock Maos roll och ställning som en av vårt sekels största revolutionära ledare höjd över all diskussion.

Stalinismens meritlista i Latinamerika är lika usel som i Asien. De latinamerikanska stalinistiska partiernas förräderier mot den revolutionära politiken alltifrån 1930 till 1968 har endast alltför väl dokumenterats på andra håll, och alltså har vi här ingen orsak att alls diskutera de ålhala argument som de latinamerikanska stalinisterna använt för att rättfärdiga sin hållning i det förflutna och som de nyttjar ännu den dag som i dag är. Urartningen hade rentav gått så långt att en av det mexikanska kommunistiska partiets "revolutionära uppgifter" blev att organisera och ordna mordet på Leo Trotskij – en uppgift som det hängav sig åt med glödande iver. Om den internationella stalinismen hade visat samma entusiasm när det gällde att kämpa mot världskapitalismen, skulle världsläget i dag förvisso ha varit helt annorlunda. Nu måste Latinamerika flyta vidare i dödvattnet ända fram till den kubanska revolutionen. Detta blev den första revolution som tycktes bryta mot alla leninismens lagar, eftersom den först och

främst inte ens var någon socialistisk revolution. Castros revolution organiserades utan något revolutionärt parti, utan något masstöd bland bönderna och – den saken får inte förglömmas – inte med hjälp av utan trots Kubas kommunistiska parti, vars inställning till den kubanska guerillan kännetecknades av ett illa dolt förakt. Castroregimens utveckling är väl känd. Castro insåg så småningom att det inte går att vara antiimperialistisk och ”neutral” samtidigt, att om antiimperialismen skulle stå som själva grundvalen för den kubanska revolutionen, var kubaner tvungna att alliera sig med den kommunistiska världen och socialisera äganderättsförhållandena på Kuba. När de kubanska ledarna förkastade bluffbegreppet ”neutralitet” och trädde in i det kommunistiska lägret, utropade de samtidigt den första kommunistiska staten på västra halvklotet.

Sedan dess har den kubanska revolutionen avancerat och mognat på ett verkligt häpnadsväckande sätt – trots den ekonomiska blockad landet har utsatts för av Förenta staterna och en del av dess satelliter. Liksom i Kina har man bokstavligen talat utrotat analfabetismen; obligatorisk skolgång är strängt genomförd, och följden har blivit att hela Kuba har förändrats, helt och oåterkalleligt. Havanna, som en gång var Latinamerikas bordell, har nu blivit dess revolutionära masugn. Den kubanska ledningen har förklarat att revolutionens eldar måste matas ända tills de har spritt sig till resten av Latinamerika och på så sätt gjort slut på det revolutionära Kubas isolering. Den revolutionära utrikespolitiken, som är intimt förenad med den ekonomiska politik som förs i det egna landet, har ingenting till övers för materiella lockbeten eller någon annan form av Liebermanism. Tyngdpunkten läggs på skapandet av den nya, socialistiska människan. Man har genomfört fullständig frihet på det kulturella området, men däremot finns det fortfarande tämligen stora inskränkningar på det politiska planet; än så länge förekommer det ingen verklig demokrati inom partiet och fackföreningarna är alltför byråkratiserade. Men folket bär vapen och folkmilisen existerar fortfarande. Trots flerfaldiga försök från CIA:s sida har man inte lyckats störta Fidel Castros revolutionära regim. Och Kuba har inte bara avlagt en läpparnas bekännelse till internationalismens sak. En av den kubanska revolutionens ledande män, Ernesto Che Guevara, lämnade sin post som minister för ekonomiska angelägenheter för att hjälpa revolutionen i Latinamerika. Ches sätt att lämna Kuba saknar helt motstycken i historien. Ingen revolutionsledare har tidigare lämnat den segrande revolutionens relativt bekväma liv för att börja från början igen någon annanstans. Det enda tidigare tillfälle då något sådant alls varit nära att ske, var när tyska kommunistiska partiet strax efter ryska revolutionen begärde att Komintern skulle sända Lev Trotskij till Tyskland, eftersom man ansåg att hans närvaro där skulle vara till stor nytta för partiet. Trotskij var själv villig att fara, men Lenin vägrade att släppa honom och förklarade att Trotskij var oumbärlig i Sovjetunionen.¹

Det går helt enkelt inte att överskatta den kubanska revolutionens verkningar och betydelse för resten av Sydamerika. Skriften på väggen är uppenbar för alla i varenda latinamerikansk huvudstad: VIVA CUBA, VIVA CHE, VIVA FIDEL. Under upplöppen i oktober 1968 citerade Mexikos studenter och arbetare Ches slagord: ”Skapa två, tre, många Vietnam.” Den castroistiska strömmen har vräkt omkull det status quo som de latinamerikanska kommunistpartierna så nitälskande har vakat över. Inom dessa partier själva har aktivisterna i ledet efter hetsiga debatter lämnat partiet och anslutit sig till castroisterna. Många latinamerikanska kommunistiska aktivister har insett att den parlamentariska vägen till ”socialismen” helt enkelt bara är ett falskt surrogat för hederligt revolutionärt arbete. Många europeiska socialister är inte medvetna om att ”legalismen”, vad de exploaterade staterna angår, helt enkelt är en helt oanvändbar väg. Valet står inte mellan ”legalt” arbete under en övergångsperiod och underjordisk verksamhet, utan mellan underjordisk verksamhet och förintelse. Det är en lätt och

¹ Se Isaac Deutscher, *The Prophet Armed* (Oxford University Press). Sv översättning: [Den väpnade profeten](#) [på marxistarkivet]

enkel sak att dela ut flygblad med revolutionär propaganda utanför fabrikerna i London, Paris och Västberlin, men många aktivister har mördats för långt ofarligare ting än så av de latin-amerikanska oligarkiernas lejda banditer. Man måste också ha klart för sig att ”underjordisk verksamhet” här inte bara betyder guerillaverksamhet, utan också organiserandet av aktivisterna i städerna. Båda dessa verksamheter underförstår ju direkt att en väpnad kamp blir nödvändig om man skall kunna gripa makten. Historien kan inte visa upp ett enda exempel på att en härskande klass frivilligt har lämnat ifrån sig sin makt – och de som kommer stickande med ryska revolutionen bör inte glömma det inbördeskrig som följde på maktövertagandet.

Som jag redan sagt har det inte varit möjligt att här ta med analyser av alla de olika konflikterna världen över. Men inte desto mindre är det viktigt att vi åtminstone nämner, om också bara i korthet, några som inte har diskuterats hittills – de som kommer att trappas upp under de allra närmaste åren. Föreliggande bok har inget särskilt kapitel som handlar om Vietnam. Orsaken härtill är INTE att kampen i Vietnam inte är viktig, utan att ämnet redan har behandlats så många gånger på andra håll. Men det behöver väl inte sägas att just den konflikten sätter sin prägel på hela denna bok, eftersom FNL är en av den socialistiska världsrevolutionens stora inspirationskällor.

Västeuropa har två stater som avtecknar sig speciellt – långt ute till höger. Den ena symboliserar den gamla fascismen, den andra symboliserar den nya: Spanien och Grekland.

I Spanien har det väpnade upproret börjat i de baskiska provinserna, och på andra håll blir arbetar- och studentdemonstrationerna allt intensivare. Trots att striden i de baskiska provinserna inte gäller någon kamp för socialismen, bör man ändå under inga omständigheter undervärdera den, för även om ETA – den organisation som leder striden – först och främst är en nationalistisk gruppering, har dess ledare enligt den ledande marxistiske motståndaren till Francoregimen Anton Achalandabaso dock klart förstått:

- a) Att alla invånare i baskerlandet ingalunda är basker. De som är av baskisk härstamning kan rentav vara i minoritet.
- b) Industriproletariatet, den grupp över hela halvön som har de militantaste traditionerna, kommer att fästa större avseende vid klasskampen än vid nationalismen.
- c) På utvecklingens nuvarande stadium kommer den baskiska industrin att behöva allt mer inflyttad arbetskraft från halvöns fattigare delar.
- d) Varje kamp för nationell frigörelse som tar de samtida förhållandena med i beräkningen måste vara marxistisk till själva sin natur.²

I Grekland har överstarna visserligen lyckats ge sin regim en fasad av respektabilitet, men det finns starka underströmmar som tyder på att fascistregimens självbelåtenhet nog kan räkna med en del rätt hårda törnar inom en inte alltför avlägsen framtid. Allt fler vittnesbörd kommer fram om hur CIA var nära involverad i den grekiska kuppen, liksom om att amerikanska UD visste om den i förväg. En grekisk revolutionär hävdar i en intervju i *International Socialist Journal* att:

Det nazistiska Tyskland förberedde på sin tid sina stora kupper med hjälp av en hel serie mindre kupper på olika håll; och just nu uppträder den amerikanska imperialismen på samma sätt. . . . Det har förekommit en hel serie kupper, som allesammans genomförts med ungefär samma metoder: Brasilien, Ghana, Indonesien, Argentina och nu Grekland. Överstarna eller ”gorillorna” tar makten på bara några timmar; de kastar ut de existerande politiska krafterna och installerar sedan sig själva som en kraft som, i varje fall hittills, har lyckats bevara kontrollen över landet.

Man får inte betrakta Grekland som en isolerad företeelse, ett fall som skapades allenast på grund av en inre bristande balans i landet. Alldeles bortsett från det faktum att Grekland är ett europeiskt

² *The Black Dwarf* (den 22 september 1968).

land, är dess geografiska läge också av avgörande strategisk betydelse för den amerikanska imperialismen. ...³

Men samtidigt som fascismen alltså föds på nytt i de underutvecklade länderna i Europa, får man på socialdemokratiskt håll ofta höra att Skandinavien står som ett klart skinande exempel på det socialdemokratiska idealet. Speciellt Sverige anförs ofta som exemplet *par excellence*.

Har Sverige alltså bevisat att kapitalismen kan klara av problemet med ”privat överflöd och allmän knapphet”? Som marxister måste vi intressera oss för mera än bara full sysselsättning. Man måste också ta hänsyn till den alienering som skapas genom de kapitalistiska äganderättsförhållandena, och i det avseendet finns det ingenting som tyder på att Sverige skulle vara något undantag. Det skulle vara alldeles fel att hävda att vare sig Skandinavien, eller Europa i övrigt, absolut måste drabbas av en verkligt omfattande arbetslöshet och att detta kommer att bana vägen för den socialistiska revolutionen. Faktiskt finns det en hel del som tyder på att ju mer överflödsbetonat ett samhälle blir och ju mer fritid arbetarna får, dess starkare blir alienerings-processen. För oss marxister är socialismen inte bara en fråga om det allmännas ägande: vi håller lika hårt på frågan om vem som skall bestämma – arbetarens bestämmanderätt i fabriken, studentens på universitetet. Den processen är en nödvändig etapp i statens bortvittrande, och det faktum att inte ett enda kommunistiskt land någonsin ens har börjat tillämpa ”bestämmande”-delen av marxismen, innebär inte att det skulle vara något fel på begreppet såsom sådant. Det innebär bara att man måste se med en viss skepsis på utvecklingen i de ”kommunistiska” samhällena. Göran Therborn, en framträdande medlem av den svenska nyvänstern, beskriver mycket exakt den svenska socialdemokratins korporativa natur sålunda:

Relationerna mellan de svenska arbetsgivarna och fackföreningarna är en funktion av relationerna mellan arbetarklassens politiskt dominerande ställning och borgerlighetens korporativa hegemoni. Detta har lett till att arbetsgivarna klart erkänt att arbetskraftens organisering sektionellt är helt berättigad; faktiskt hade de i ett samhälle som det svenska inget annat val. I gengäld har fackföreningarna frivilligt accepterat den borgerliga hegemonin och erkänt ”näringslivets”, det vill säga kapitalets, behov. I detta läge har arbetsgivarnas strategi alltsedan mitten av trettio-talet gått ut på att driva fram ett slags gemenskap mellan den organiserade arbetarrörelsen och den organiserade kapitalismen — med den sistnämndas supremati som ett underförstått villkor. Denna strategi har tillfredsställt fackföreningsledningens krav på ett formellt respekterande av deras rörelse och resultat i ett bilateralt samarbete som ytterst arbetar för ”näringslivets” ägare och ledare och deras intressen. Den berömda produktivitetsviljan hos den svenska fackföreningsrörelsens ledare kan och bör ses i detta sammanhang.⁴

Men om den svenska socialdemokratin alltså än så länge har lyckats undvika kapitalismens grundläggande problem, så kan man förvisso inte säga samma sak om dess motsvarigheter på andra håll. De västeuropeiska socialdemokratiska ledarna har hamnat i en direkt krissituation. (Den brittiske socialdemokraten Wilson försöker desperat förråda Zimbabwes afrikaner åt den rasistiske vite kolonistören Ian Smith. Och som medlare använder han en välkänd ”opartisk gestalt” – Balthazar Vorster, den före detta nazist som nu härskar i Sydafrika.) Socialdemokraterna har, för att parafasera Marx’ skildring av Thiers en smula,⁵ blivit ”mästare i småstatsbovaktighet, virtuosa menedare, mästare i alla den parlamentariska partikrigföringens ynkliga konstgrepp, sluga knep och låga perfiditeter.” Det är deras politik som nu håller på att föra in Europa i dess andra prefascistiska decennium; och inte bara Europa, utan Förenta staterna också. I sitt avskedstal till amerikanska folket gav dåvarande presidenten Eisenhower uttryck för en del märkliga synpunkter (säkert fick mannen som skrivit hans tal en rejäl utskällning av FBI) i en nästan kusligt framsynt varning till sina amerikanska landsmän:

³ *Internationell Socialist Journal*, nr 21 (juni 1967), s. 350.

⁴ *Ibid.*, nr 7 (januari/februari 1965), sid. 62.

⁵ Thiers var den slaktare som dränkte Pariskommunen i blod.

Ända fram till sista världskriget hade Förenta staterna ingen rustningsindustri. De amerikanska tillverkarna av plogbillar kunde, med litet tid på sig, på beställning tillverka också svärd. Men nu kan vi inte längre ta risken av att vårt nationella försvar improviseras i kristid. Vi har tvingats skapa *en permanent rustningsindustri* av väldiga mått. Därtill kommer att tre och en halv miljon män och kvinnor är direkt sysselsatta inom försvarsorganisationen. *Enbart på den militära säkerheten lägger vi vart år ut mera än nettovinsterna i alla amerikanska företag tillsammans.*

Denna förening av en enorm militärorganisation och en stor rustningsindustri är något nytt i Amerikas erfarenhetsvärld. Dess samlade verkan – ekonomiskt, politiskt, till och med på det andliga området – gör sig påmint i varenda stad, varenda delstatskongress, varenda byrå inom den federala förvaltningen. Vi är medvetna om att denna utveckling var nödvändig. Men det innebär inte att vi får blunda för vilka följder den kan få. Vår strävan, våra resurser och vårt levebröd är allesammans involverade i detta; själva strukturen av vårt samhälle är det också.

I regeringens rådslag måste vi vara på vår vakt mot att detta militärt-industriella komplex tillåts förvärva ett otillbörligt inflytande, medvetet eller omedvetet. Möjligheten till en katastrofal ansamling av missriktad makt existerar och kommer att fortsätta att existera.

Vi får aldrig låta tyngden av detta komplex bli till en fara för våra fri- och rättigheter eller våra demokratiska processer. Vi lär inte ta någonting för givet. Vårt lands medborgarkader måste vaka och insiktsfull, om vi skall kunna åstadkomma att detta väldiga industriella och militära försvarsmaskineri verkligen flätas samman på rätt sätt med våra fredliga metoder och mål, så att tryggheten och friheten kan blomstra sida vid sida.⁶

Om man bortser från den pseudoliberal retoriken var den varning Eisenhower kom med här alltigenom sund, och den senare händelseutvecklingen har ju tydligt visat hur detta militärt-industriella komplex utövat ett allt starkare inflytande på de senare amerikanska presidenternas politik.

Men medan socialdemokraterna och deras gelikar i de framskridna kapitalistiska länderna ställs inför en serie återkommande kriser, tvingas deras motsvarigheter i de underutvecklade länderna att allt mer och mer ge besked om sin sanna, repressiva natur. I Indien, ”världens största demokrati” (sic), håller det på att byggas upp en massrörelse som när den bestämmer sig för att slå till kommer att slå världen med häpnad genom sin vildhet. Fattigdomen och massvälten i Indien och Pakistan är ingen hemlighet. Jämför man med Kina blir de ”framsteg” som gjorts i de amerikanska satelliterna i Asien helt fiktiva. I Naxalbariregionen i Västbengalen började en bonderörelse som leddes av maoistiska bondeaktivister ockupera jorden och bränna godsägarnas gårdar. Rörelsen stöddes visserligen av Peking men fördömdes av den pekingvänliga delen av det indiska kommunistpartiet. Också det växande motståndet hos arbetarna i Calcutta och andra industricentra fördömdes av det ”vänsterinriktade” kommunistiska partiet. I Kerala befinner sig dessa ”vänster”-kommunister i regeringsställning och uppträder på det klassiska socialdemokratiska sättet. De byråkrater som leder de indiska kommunistpartierna har hamnat under ett allt hårdare tryck både från sina egna aktivister i ledet och massorna i allmänhet.

Såvida de inte bestämmer sig för en verkligt revolutionär strategi och leder massorna, kommer pendeln att svänga över långt åt höger – denna höger som erbjuder den vanliga undermedicinen av religiös chauvinism och fri företagsamhet.

I Pakistan är Ayubregimen gediget impopulär överallt. Den har lyckats reta upp emot sig stora delar av den inhemska bourgeoisien, studenterna, de intellektuella och det växande stadsproletariatet. En stor järnvägsstrejk i början av 1966 blev i stort sett framgångsrik, huvudsakligen genom det spontana trycket från de unga arbetarnas sida. Det blev en total och fullständig strejk, den effektivaste i den indo-pakistanska fackföreningsrörelsens hela historia.

⁶ Citerat i *The Nation* (den 28 oktober 1961), s. 278 (kursiveringarna mina).

Trots att den stoppades med våldsmedel redan efter några dagar, godtog man på högre ort en del av arbetarnas krav. Fackföreningens ”maoistiska” ledare försökte få strejken avblåst under hänvisning till att den ”backades upp av CIA som försöker krossa Ayubregimen” och ”hindrade att veteleveranserna kom ut till bönderna”. Föga märkligt då att dessa ledare från ena hållet bespottades av aktivisterna och från det andra spärrades in av Ayubregimen.

På andra håll i Asien har kampen gått vidare mot mer konkreta former. I Thailand råder undantagstillstånd i de nordöstra provinserna, utlyst på grund av thaiguerillans aktivitet. På Filippinerna håller hukrörelsen steg för steg på att vakna till liv igen och regeringen har utfäst stora belöningar för de båda huk-ledarna Pedro Taruc och kommendör Sumulong, döda eller levande. I Laos fortsätter Pathet Lao sin störningspolitik, och gasas, bombas och napalm-beläggs också av amerikanska flygvapnet. I Indonesien får guerillan, som dr Caldwell understryker i sitt bidrag till denna volym, allt fler nya rekryter. Vietnamesernas motstånd har eggat upp bönderna över hela Sydostasien. Det har visat världen att även om historiens marsch framåt tillfälligt kan hejdas och störas av napalmbomber och B-52:or, så kan den dock inte stoppas. Och de läxor vietnameserna håller på att ge den amerikanska imperialismen assimileras och studeras av frihetsrörelserna världen över.

I Afrika håller de inhemska frihetsrörelserna snabbt på att överta makten i de portugis-behärskade områdena i Mozambique, Angola och Guinea. I Portugisiska Guinea jublar guerillan över varje ny vietnamesisk seger som om den vore dess egen. Guerillan här har haft besök av FNL-kadrer från Sydvietnam, som instruerat den om hur man bäst skyddar sig mot bombangrepp och napalmbomber. Men samtidigt som man finner ett allt mera ökat samarbete mellan de nationella befrielseströrelserna i den utsugna världen, märks inga liknande tendenser i de framskridna kapitalistiska länderna.

Klyftan mellan imperialismen och den utsugna världen har blivit ännu mycket större. Skillnaderna i levnadsstandard, produktionsförmåga, tillgångar och kapitalinvesteringar fortsätter att öka. Medan utsugningen efter 1917 genomfördes mera direkt, sålunda att koloniernas arbetare och bönder producerade mervärde åt kapitalisterna i väst, vilket i viss utsträckning också fortfarande är fallet, ligger tonvikten numera dock på exploatering genom handel, där balansen är till de underutvecklades nackdel. Följden härav har blivit att stora kapitaltillgångar överförs från de underutvecklade länderna till de utvecklade. Det faktum att de flesta av de exploaterade länderna numera inte längre är kolonier utan har vunnit ”oberoende”, har inte haft någon större verkan på kapitalismen i väst. Bara i ett fåtal fall har den koloniala revolutionen avlägsnat möjligheterna till kapitalinvesteringar: Kina, Kuba, Nordvietnam och Nordkorea. Resten ingår fortfarande i den kapitalistiska världsmarknaden. Det har förekommit en medveten strävan från imperialisternas sida att befria sig från sitt gamla kroniska beroende av råvaror, något som framgår av de märkliga framsteg som gjorts vid tillverkningen av syntetmaterial. Men denna process är också i bästa fall endast partiell: fortfarande måste man importera sådana nyckeltillgångar som olja och järnmalm. Faktiskt har de utvecklade ländernas beroende av dessa råvaror ökat, och till och med Förenta staterna är numera beroende av import av olja och järnmalm, med Brasilien och Venezuela som ytterst viktiga leverantörer. Det står klart att det har skett en relativ minskning i importen från den exploaterade världen, men något totalt oberoende av denna kan det än så länge inte ens vara fråga om. I det sammanhanget bör man för övrigt också notera att Sovjetunionen och de östeuropeiska staterna i sina handelsförbindelser med den exploaterade världen visar samma självskhet som kapitalistländerna.

Sovjetunionen skulle utan svårighet kunna betala mera, utan att därför skada sitt eget näringsliv. Ett sådant uppträdande skulle vara en god hjälp för att bryta ner imperialisternas järngrepp om handelsförbindelserna, men doktrinen om den ”fredliga samexistensen” lägger hinder i vägen på den punkten.

I sin sista fas börjar monopolkapitalismen alstra mer och mer kapital. Detta sker i en takt som de underutvecklade länderna inte kan absorbera. Följden blir därför en enorm avledning av kapitalexporten till andra monopolkapitalistiska stater. Sextio procent av det amerikanska kapitalet exporteras nu till Kanada, Västeuropa och Japan, och denna ökning i kapitalflödet de olika imperialistiska staterna emellan är en tämligen ny utveckling. Den bakomliggande orsaken är klar och uppenbar. Så länge lönenivåerna är olika och produktionsnivåerna skiljer sig åt, blir ju effekten bokstavligen talat exakt densamma. Vare sig det amerikanska kapitalet investerar i Latinamerika eller i Storbritannien, så betalar det ju i båda fallen lägre löner. Genomsnittslönerna i Västeuropa ligger vid 40 procent av de amerikanska; i Japan stannar de vid 20 procent. Den skillnaden skapar ett läge som blir enormt lockande för kapitalinvesteringarna. De så kallade multinationella bolag som växer upp som svampar ur jorden, kontrolleras i själva verket av Förenta staterna. Men denna perverterade internationalism från monopolkapitalismens sida har gått de officiella arbetarorganisationerna helt förbi. Inga korresponderande mått och steg har vidtagits för att ”internationalisera” fackföreningarna. Fackföreningarna är åtminstone femtio år efter monopolkapitalismen i utvecklingen. De trevare om närmare samarbete som sänts ut av en del av de amerikanska fackföreningarna, har avvisats av deras europeiska motsvarigheter, av småaktigt chauvinistiska skäl. Under den franska kolstrejken 1963, då Frankrike till slut bara hade kolreserver kvar för en vecka, välde kolet in i Frankrike från Storbritannien, Belgien och Västtyskland. Arbetarklassen har för närvarande ingen motstrategi alls att sätta upp mot den internationella kapitalamalgamerings. Trots att man är i stort behov av en sådan strategi.

Att den revolutionära rörelsen upplever ett uppsving över hela världen är tydligt och klart. Kriget i Vietnam, majhändelserna 1968 i Frankrike och invasionen i Tjeckoslovakien symboliserar allesammans detta uppsving. Vietnam framstår för närvarande som krigsfronten mot imperialismen. Händelserna i Frankrike avslöjade monopolkapitalismens enorma sårbarhet och arbetarklassens styrka. Tjeckoslovakien har inlett kampen för politiska revolutioner i Östeuropa och i själva Sovjetunionen. Trotskijs beskrivning av det stalinistiska samhället gäller fortfarande:

Själva grundvalen för det byråkratiska väldet utgörs av den brist på konsumtionsvaror i samhället, som leder till en allas kamp mot alla. När det finns tillräckligt med varor i butiken kan kunderna gå dit när de själva önskar. Är det ont om varor tvingas kunderna ställa sig i kö. När köerna blir mycket långa, måste man utse en polis som övervakar ordningen i dem. Det är det som är utgångspunkten för sovjetbyråkratins maktställning. Den ”vet” vem som skall få något och vem som måste vänta.

Om den materiella och kulturella nivån höjs borde detta, kan man tycka, minska behovet av privilegier och begränsa det område där den ”borgerliga lagen” kan tillämpas, och sålunda undergräva marken för dess försvarare, byråkratin. Men i själva verket har raka motsatsen skett: de produktiva krafternas tillväxt har hitintills åtföljts av en intensiv utveckling av alla sorters orättvisor, privilegier och förmåner, och därmed också av byråkratismen. Och det är ingen tillfällighet det heller.⁷

Vi som bildar den hårda kärnan i dagens nya revolutionära rörelser är fortfarande marxister, men vi avskyr stalinismen; vi tror på leninismen men föredrar att lägga tonvikten på ”demokrati” snarare än på ”centralisering”; vi är guevarister men kan inse och analysera också de misstag som Che begick. Vi förbryllas av den tendens man finner hos så många vänsterfraktioner i de utvecklade länderna att ägna lika mycket tid och energi åt att attackera varandra som åt att angripa kapitalismen. De nya revolutionärerna har diverse sekteristiska tendenser att kämpa mot, men de slåss också mot dem. Och det viktigaste av allt: vi tänker inte låta köpa oss av staten. Vi menar allvar.

⁷ Leo Trotsky, *The Revolution Betrayed*. Svensk översättning: [Den förrådade revolutionen](#) [på marxistarkivet]